

QUYẾT TOÁN THUẾ THU NHẬP DOANH NGHIỆP VÀ THUẾ THU NHẬP CÁ NHÂN: NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý

PGS., TS. LÊ XUÂN TRƯỜNG

Nộp tờ khai quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp và thuế thu nhập cá nhân là nghĩa vụ bắt buộc của người nộp thuế theo quy định của pháp luật. Đồng thời, việc kê khai quyết toán thuế còn ảnh hưởng trực tiếp đến lợi ích của người nộp thuế. Bài viết giới thiệu những vấn đề quan trọng cần lưu ý khi quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp và thuế thu nhập cá nhân năm 2016 để đảm bảo lợi ích của người nộp thuế trên cơ sở tuân thủ đúng pháp luật thuế.

Từ khoá: Quyết toán thuế, thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế thu nhập cá nhân

Income tax return submission is obligatory for both enterprise and individual and regulated by laws. Simultaneously, declaration of income tax directly affects the benefit of tax bearers. This paper introduces important issues in settlement of business and individual income tax in 2016 to ensure benefit of the bearers according to tax law.

Keywords: Tax settlement, business income tax, individual income tax

Ngày nhận bài: 17/1/2017

Ngày chuyển phản biện: 18/1/2017

Ngày nhận phản biện: 9/2/2017

Ngày chấp nhận đăng: 10/2/2017

Quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp

Nguyên tắc chung

Thứ nhất, việc kê khai quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp căn cứ vào số liệu báo cáo tài chính sau khi đã điều chỉnh theo pháp luật thuế thu nhập doanh nghiệp, bao gồm các khoản điều chỉnh tăng thu nhập chịu thuế thu nhập doanh nghiệp và điều chỉnh giảm thu nhập chịu thuế thu nhập doanh nghiệp. Toàn bộ các khoản điều chỉnh được thể hiện trên Tờ khai quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp. Các khoản doanh thu phải ghi nhận theo Luật thuế thu nhập doanh nghiệp nhưng chưa phải ghi nhận theo chuẩn mực kế toán được kê

khai vào mục điều chỉnh tăng thu nhập chịu thuế. Các khoản doanh thu đã tính thuế thu nhập doanh nghiệp năm trước nhưng năm nay mới phản ánh vào báo cáo tài chính theo chuẩn mực kế toán được kê khai vào mục điều chỉnh giảm thu nhập chịu thuế. Khi kê khai điều chỉnh tăng hoặc giảm doanh thu tính thuế thì phải kê khai điều chỉnh các khoản chi phí tương ứng của các khoản doanh thu đó. Các khoản chi phí đã phản ánh vào sổ sách kế toán nhưng không được trừ theo Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp được kê khai vào mục điều chỉnh tăng thu nhập chịu thuế.

Thứ hai, người nộp thuế phải thực hiện kê khai quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp theo đúng mẫu quy định và tự chịu trách nhiệm về tính chính xác và trung thực của số liệu kê khai. Việc kê khai quyết toán thuế phải đảm bảo phản ánh đúng nghĩa vụ thuế trên cơ sở sổ sách kế toán của người nộp thuế. Mẫu biểu kê khai quyết toán thuế được quy định tại Thông tư 156/2013/TT-BTC ngày 06/11/2013 của Bộ Tài chính hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Quản lý thuế; riêng tờ khai quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp mẫu số 03/ thu nhập doanh nghiệp và phụ lục thuế thu nhập doanh nghiệp từ chuyển nhượng bất động sản mẫu số 3-5/ thu nhập doanh nghiệp thực hiện theo mẫu biểu quy định tại Thông tư 151/2014/TT-BTC hướng dẫn thi hành Nghị định 91/2014/NĐ-CP về việc sửa đổi một số điều tại các nghị định về thuế.

Thứ ba, việc quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp liên quan chặt chẽ đến các văn bản quy phạm pháp luật về thuế thu nhập doanh nghiệp và các quy định về kê khai, nộp thuế, quyết toán thuế theo Luật Quản lý thuế và các văn bản hướng dẫn

thi hành.

Về cơ bản, chính sách thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2016 không có thay đổi nhiều so với năm 2015, ngoại trừ một số thay đổi về ưu đãi thuế thu nhập doanh nghiệp theo Thông tư 83/2016/TT-BTC ngày 17/6/2016 của Bộ Tài chính. Điều này có nghĩa là việc quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2016, về cơ bản, tương tự như năm 2015. Tuy nhiên, do quy định pháp luật về thuế thu nhập doanh nghiệp đã được sửa đổi, bổ sung khá nhiều trong những năm gần đây nên bên cạnh một số điểm mới cần lưu ý do những điểm sửa đổi, bổ sung tại Thông tư 83/2016/TT-BTC, khi quyết toán thuế thu nhập doanh nghiệp năm 2016 cần lưu ý thêm một số vấn đề cụ thể sau:

Về doanh thu tính thuế

Thời điểm xác định doanh thu để tính thu nhập chịu thuế đối với hoạt động cung ứng dịch vụ là thời điểm hoàn thành việc cung ứng dịch vụ hoặc hoàn thành từng phần việc cung ứng dịch vụ cho người mua, trừ một số trường hợp cụ thể nêu tại Điều 4 Thông tư 96/2015/TT-BTC.

Trường hợp cá nhân không ký hợp đồng lao động, hoặc ký hợp đồng lao động dưới 3 tháng, hoặc ký hợp đồng cung cấp dịch vụ có thu nhập tại một nơi hoặc nhiều nơi đã khấu trừ 10% thì quyết toán thuế tại chi cục thuế nơi cá nhân cư trú.

Về chi phí được trừ

Các khoản chi phí được trừ phải thỏa mãn đồng thời 3 điều kiện xác định chi phí được trừ và không nằm trong số các khoản chi không được trừ quy định tại Điều 4 Thông tư 96/2015/TT-BTC. Ngoài ra, khi quyết toán thuế năm 2016, cần chú ý một số khoản chi phí sau:

- Hồ sơ đối với tài sản, hàng hóa bị tổn thất do thiên tai, dịch bệnh, hỏa hoạn được tính vào chi phí được trừ cắt giảm 2 loại hồ sơ so với quy định tại Thông tư 78/2014/TT-BTC, đó là: (1) Bản giải trình về tài sản, hàng hóa bị tổn thất; (2) Văn bản xác nhận của UBND cấp xã, phường, thị trấn, Ban quản lý khu công nghiệp, khu chế xuất, khu kinh tế nơi xảy ra sự việc thiên tai, dịch bệnh, hỏa hoạn là trong thời gian đó có xảy ra thiên tai, dịch bệnh, hỏa hoạn.

- Bộ quy định doanh nghiệp phải tự xây dựng, quản lý định mức tiêu hao nguyên liệu, vật liệu, nhiên liệu, năng lượng, hàng hoá sử dụng vào sản

xuất, kinh doanh làm cơ sở xác định chi phí nguyên liệu, vật liệu, nhiên liệu, năng lượng, hàng hoá tính vào chi phí được trừ đối với những loại vật tư mà Nhà nước không ban hành định mức tiêu hao.

- Bỏ khống chế mức chi tối đa đối với các khoản chi sau: (1) Chi mua bảo hiểm nhân thọ cho người lao động; (2) Chi trang phục cho người lao động bằng hiện vật (Chi khống chế mức tối đa tính vào chi phí được trừ đối phần chi trang phục bằng tiền cho người lao động là 5 triệu đồng/người/năm); (3) Chi phụ cấp lưu trú cho người lao động đi công tác.

- Bổ sung quy định chi tài trợ theo chương trình của Nhà nước được trừ, bao gồm cả khoản tài trợ của doanh nghiệp cho việc xây dựng cầu mới dân sinh ở địa bàn kinh tế xã hội đặc biệt khó khăn theo Đề án được cấp có thẩm quyền phê duyệt.

Về thu nhập chịu thuế khác

Bỏ quy định: Thu nhập khác là khoản thu nhập chịu thuế trong kỳ tính thuế mà khoản thu nhập này không thuộc các ngành nghề, lĩnh vực kinh doanh ghi trong đăng ký kinh doanh của doanh nghiệp được hướng dẫn tại đoạn 1 Điều 7 Thông tư 78/2014/TT-BTC.

Về thuế suất và ưu đãi thuế

Mức thuế suất phổ thông áp dụng cho năm 2016 là 20%. Đối với doanh nghiệp từ năm 2015 về trước đang hưởng thuế suất ưu đãi ở mức 20% theo Điều 13 Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp đã được sửa đổi, bổ sung theo Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp số 32/2013/QH13 thì từ năm 2016 sẽ chuyển sang áp dụng thuế suất ưu đãi 17%.

Danh mục địa bàn ưu đãi đầu tư thực hiện theo Nghị định 118/2015/NĐ-CP ngày 12/11/2015 của Chính phủ thay cho Danh mục địa bàn ưu đãi đầu tư ban hành kèm theo Nghị định 218/2013/NĐ-CP 26/12/2013 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp.

Các dự án đầu tư mới sản xuất hàng hóa thuộc diện chịu thuế tiêu thụ đặc biệt thì không được hưởng ưu đãi thuế thu nhập doanh nghiệp. Riêng dự án đầu tư mới sản xuất xe ô tô dưới 24 chỗ được hưởng các ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp theo quy định trừ lĩnh vực ưu đãi thuế theo quy định của Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp.

Nơi nộp hồ sơ quyết toán thuế

Người nộp thuế nộp hồ sơ khai thuế thu nhập doanh nghiệp cho cơ quan thuế quản lý trực tiếp.

Trường hợp người nộp thuế có đơn vị trực thuộc hạch toán độc lập thì đơn vị trực thuộc nộp hồ sơ khai thuế thu nhập doanh nghiệp phát sinh tại đơn vị trực thuộc cho cơ quan thuế quản lý trực tiếp đơn vị trực thuộc. Trường hợp người nộp thuế có đơn vị trực thuộc nhưng hạch toán phụ thuộc thì đơn vị trực thuộc đó không phải nộp hồ sơ khai thuế thu nhập doanh nghiệp; khi nộp hồ sơ khai thuế thu nhập doanh nghiệp, người nộp thuế có trách nhiệm khai tập trung tại trụ sở chính cả phần phát sinh tại đơn vị trực thuộc.

Quyết toán thuế thu nhập cá nhân

Nguyên tắc chung

Thứ nhất, người nộp thuế và tổ chức, cá nhân chi trả thu nhập phải tự kê khai, tự chịu trách nhiệm về tính chính xác và trung thực của hồ sơ khai thuế.

Thứ hai, người nộp thuế và tổ chức, cá nhân chi trả thu nhập phải kê khai quyết toán thuế thu nhập cá nhân theo đúng mẫu quy định. Các mẫu biểu hồ sơ khai quyết toán thuế thu nhập cá nhân thực hiện theo Phụ lục số 1 Thông tư 92/2015/TT-BTC của Bộ Tài chính.

Thứ ba, người nộp thuế căn cứ vào thu nhập thực nhận và quy định pháp luật về thuế thu nhập cá nhân để kê khai quyết toán thuế thu nhập cá nhân; tổ chức, cá nhân chi trả thu nhập căn cứ vào thu nhập thực tế chi trả cho cá nhân và quy định pháp luật về thuế thu nhập cá nhân để kê khai quyết toán thuế thu nhập cá nhân. Về cơ bản, quy định pháp luật về thuế thu nhập cá nhân năm 2016 không có nhiều thay đổi so với năm 2015, nên việc quyết toán thuế thu nhập cá nhân năm 2016 cũng tương tự như năm 2015, ngoại trừ một số thay đổi nhỏ theo Thông tư 97/2016/TT-BTC và Thông tư 26/2016/TT-BLĐTBXH. Cụ thể:

Về đối tượng phải quyết toán thuế thu nhập cá nhân

Có hai nhóm đối tượng phải khai quyết toán thuế thu nhập cá nhân là người nộp thuế và tổ chức, cá nhân chi trả thu nhập.

Tổ chức, cá nhân chi trả thu nhập không phân biệt có phát sinh khấu trừ thuế hay không phát sinh khấu trừ thuế đều phải có trách nhiệm khai quyết toán thuế thu nhập cá nhân và quyết toán thuế thu nhập cá nhân thay cho các cá nhân có ủy quyền.

Người nộp thuế là cá nhân cư trú có thu nhập từ tiền lương, tiền công có trách nhiệm khai quyết toán thuế nếu có số thuế phải nộp thêm hoặc có số thuế nộp thừa đề nghị hoàn hoặc bù trừ thuế

vào kỳ khai thuế tiếp theo, trừ 3 trường hợp cụ thể quy định tại Điều 16 Thông tư 156/2013/TT-BTC đã được sửa đổi, bổ sung theo Điều 21 Thông tư 92/2015/TT-BTC.

Về hình thức quyết toán thuế

- Ủy quyền quyết toán thuế:

Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công ủy quyền cho tổ chức trả thu nhập quyết toán thuế trong các trường hợp sau:

+ Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công ký hợp đồng lao động từ 3 tháng trở lên tại một tổ chức trả thu nhập và thực tế đang làm việc tại đó vào thời điểm ủy quyền quyết toán thuế (bao gồm cả trường hợp không làm việc đủ 12 tháng trong năm).

Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công tại một nơi hoặc nhiều nơi nhưng tại thời điểm quyết toán không làm việc tại tổ chức trả thu nhập nào, thì nơi nộp hồ sơ quyết toán thuế là chi cục thuế nơi cá nhân cư trú.

+ Trường hợp tổ chức trả thu nhập thực hiện việc tổ chức lại doanh nghiệp và người lao động được điều chuyển từ tổ chức cũ đến tổ chức mới, nếu trong năm người lao động không có thêm thu nhập từ tiền lương, tiền công tại một nơi nào khác thì được ủy quyền quyết toán cho tổ chức mới quyết toán thuế thay đổi với cả phần thu nhập tổ chức cũ chi trả.

+ Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công ký hợp đồng lao động từ 3 tháng trở lên tại một tổ chức trả thu nhập; đồng thời, có thu nhập vãng lai ở các nơi khác bình quân tháng trong năm không quá 10 triệu đồng đã được đơn vị trả thu nhập khấu trừ thuế theo tỷ lệ 10%, nếu cá nhân không có yêu cầu quyết toán thuế đối với thu nhập vãng lai thì được ủy quyền quyết toán tại tổ chức trả thu nhập ký hợp đồng lao động từ 3 tháng trở lên. Nếu cá nhân có yêu cầu quyết toán thuế đối với thu nhập vãng lai thì cá nhân trực tiếp quyết toán với cơ quan thuế.

- Trực tiếp quyết toán thuế với cơ quan thuế:

Cá nhân đảm bảo điều kiện được ủy quyền cho tổ chức trả thu nhập quyết toán thuế nhưng đã được tổ chức trả thu nhập cấp chứng từ khấu trừ thuế thu nhập cá nhân thì không ủy quyền quyết toán thuế cho tổ chức trả thu nhập, trừ trường hợp tổ chức trả thu nhập đã thu hồi và hủy chứng từ khấu trừ thuế đã cấp cho cá nhân.

Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công không đảm bảo điều kiện được ủy quyền cho tổ chức trả thu nhập quyết toán thuế nhưng thuộc diện phải quyết toán thuế thu nhập cá nhân theo quy định, thì trực tiếp quyết toán thuế với cơ quan thuế trên toàn bộ thu nhập phát sinh trong năm.

Hai trường hợp sau đây không được ủy quyền mà phải trực tiếp quyết toán thuế thu nhập cá nhân với cơ quan thuế:

+ Cá nhân chỉ có thu nhập vãng lai đã khấu trừ thuế theo tỷ lệ 10%.

+ Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công ký hợp đồng lao động từ 3 tháng trở lên tại một đơn vị, đồng thời có thu nhập vãng lai chưa khấu trừ thuế.

Về xác định thu nhập chịu thuế

Khi xác định thu nhập chịu thuế đối với thu nhập từ tiền lương, tiền công khi quyết toán thuế thu nhập cá nhân, thì không tính vào thu nhập chịu thuế các khoản thu nhập miễn thuế và các khoản thu nhập được trừ không tính thuế.

Thu nhập chịu thuế được xác định theo hướng dẫn tại các thông tư của Bộ Tài chính: Thông tư 111/2013/TT-BTC ngày 15/8/2013; Thông tư 119/2014/TT-BTC ngày 25/8/2014; Thông tư 151/2014/TT-BTC ngày 10/10/2014; Thông tư 92/2015/TT-BTC ngày 15/6/2015 và Thông tư 97/2016/TT-BTC.

Mức ăn giữa ca chi bằng tiền không tính vào thu nhập chịu thuế của cá nhân theo Thông tư 26/2016/TT-BLĐTBXH ngày 1/9/2016 của Bộ Lao động Thương binh và Xã hội tính từ ngày 1/1/2016 trở đi là 730.000 đồng/người/tháng (Trước đây là 680.000 đồng/người/tháng).

Nơi nộp hồ sơ quyết toán thuế

- *Đối với tổ chức trả thu nhập:*

Tổ chức trả thu nhập là cơ sở sản xuất, kinh doanh nộp hồ sơ khai thuế tại cơ quan thuế trực tiếp quản lý tổ chức.

Tổ chức trả thu nhập là cơ quan trung ương; cơ quan thuộc, trực thuộc bộ, ngành, UBND cấp tỉnh; cơ quan cấp tỉnh nộp hồ sơ khai thuế tại cục thuế nơi tổ chức đóng trụ sở chính.

Tổ chức trả thu nhập là cơ quan thuộc, trực thuộc UBND cấp huyện; cơ quan cấp huyện nộp hồ sơ khai thuế tại chi cục thuế nơi tổ chức đóng trụ sở chính.

Tổ chức trả thu nhập là các cơ quan ngoại giao, tổ chức quốc tế, văn phòng đại diện của các tổ chức nước ngoài nộp hồ sơ khai thuế tại cục thuế nơi tổ

chức đóng trụ sở chính.

- *Đối với người nộp thuế:*

Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công trực tiếp khai thuế trong năm, thì nơi nộp hồ sơ quyết toán thuế là cục thuế nơi cá nhân nộp hồ sơ khai thuế trong năm.

Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công từ 2 nơi trở lên thuộc diện tự quyết toán thuế thì nơi nộp hồ sơ quyết toán thuế như sau:

+ Cá nhân đã tính giảm trừ gia cảnh cho bản thân tại tổ chức trả thu nhập nào, thì nộp hồ sơ quyết toán thuế tại cơ quan thuế trực tiếp quản lý tổ chức trả thu nhập đó. Trường hợp cá nhân có thay đổi nơi làm việc và tại tổ chức trả thu nhập cuối cùng có tính giảm trừ gia cảnh cho bản thân, thì nộp hồ sơ quyết toán thuế tại cơ quan thuế quản lý tổ chức trả thu nhập cuối cùng. Trường hợp cá nhân thay đổi nơi làm việc và tại tổ chức trả thu nhập cuối cùng không tính giảm trừ gia cảnh cho bản thân, thì nộp hồ sơ quyết toán thuế tại chi cục thuế nơi cá nhân cư trú.

+ Trường hợp cá nhân chưa tính giảm trừ gia cảnh cho bản thân ở bất kỳ tổ chức trả thu nhập nào thì nộp hồ sơ quyết toán thuế tại chi cục thuế nơi cá nhân cư trú.

Trường hợp cá nhân không ký hợp đồng lao động, hoặc ký hợp đồng lao động dưới 3 tháng, hoặc ký hợp đồng cung cấp dịch vụ có thu nhập tại một nơi hoặc nhiều nơi đã khấu trừ 10%, thì quyết toán thuế tại chi cục thuế nơi cá nhân cư trú.

Cá nhân có thu nhập từ tiền lương, tiền công tại một nơi hoặc nhiều nơi nhưng tại thời điểm quyết toán không làm việc tại tổ chức trả thu nhập nào, thì nơi nộp hồ sơ quyết toán thuế là chi cục thuế nơi cá nhân cư trú.

Cá nhân cư trú tại nhiều nơi và thuộc diện quyết toán thuế tại cơ quan thuế nơi cá nhân cư trú thì cá nhân lựa chọn một nơi cư trú để quyết toán thuế.

Tài liệu tham khảo:

1. Thông tư 156/2013/TT-BTC ngày 06/11/2013 của Bộ Tài chính về hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Quản lý thuế; Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Quản lý thuế và Nghị định 83/2013/NĐ-CP ngày 22/7/2013 của Chính phủ;
2. Thông tư 92/2015/TT-BTC của Bộ Tài chính Hướng dẫn thực hiện thuế giá trị gia tăng và thuế thu nhập cá nhân;
3. Thông tư 151/2014/TT-BTC về hướng dẫn thi hành Nghị định 91/2014/NĐ-CP ngày 01/10/2014 của Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung một số điều tại các nghị định quy định về thuế;
4. Thông tư 83/2016/TT-BTC ngày 17/6/2016 của Bộ Tài chính hướng dẫn thực hiện ưu đãi đầu tư theo quy định của Luật Đầu tư và Nghị định 118/2015/NĐ-Chính phủ.